Ч. 139 (14.388). Львів, середа 24. червня 1936. Речтова оплата оплачена ryczałtem. Рік LVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Найвищий Суд затвердив присуди на Ст. Бандеру і тов.

В понеділок 22. червня ц. р. Найвищий Суд розглянув касацію на присуд апеляційного суду у Варшаві у справі вбивства мін. Перацького. Касацію проти присуду внесли засуджені: Степан Бандера, Дарія Гнатківська, Евген Качмарський, Микола Лебедь, Богдан Підгайний, Ярослав Карпинець, Катруся Зарицька і Микола Климишин. Предсідником сенату, який розглядав касацію, був суддя Качинський, вотували судді: Маєр і Двожак. Справу зреферував суддя Маєр. Прок. Кучинський домагався, щоб Найвищий Суд відкинув касацію.

З оборонців приїхав лише адв. *д-р О. Павенцький*, який виголосив теж довшу промову підтримуючи касацію засуджених.

По репліці прокуратора предсідник відложив розправу в год. 4-ій до год. 8-ої вечором. Тоді оголошено присуд, яким Найвищий Суд відкинув касацію і затвердив присуд

Італійці заняли менше як половину Абисинії.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. На запит ліберального посла Мендера відповів мін. Іден у палаті громад, що — згідно з вістками зперед 3-ох тижнів — **італійці завоювали не цілу половину Абисинії, але є це найважніша частина краю, з головними містами та полученнями зі закордоном. Рештою Абисинії володіє вороже негусові племя Ґаля, тому анґлійці не позволяють туди перевозити зі Судану зброї**; все одно вона не дісталась би у руки правного уряду, лише підсичувалаб домашню війну.

Лейбуристові Гендерсонові заявив мін. Іден, що не думає радитися з урядами, які підписали Кельоґів пакт, щоб виступити проти Італії за те, що цей пакт зломила.

КАЇРО, 23. 6. ПАТ. На приказ неґуса виїздить до зах. Абисинії рас Маконен, щоб обійняти провід над Ґоре та поінформувати Гайле Селяссіє про склад військ і уряду тієї провінції, яка залишилася вірною неґусові.

СТАНОВИЩЕ БРИТІЙСЬКОГО УРЯДУ.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. Офіційні круги заперечують чутки, що появилися у римській пресі, немов би Англія заключила з Італією договір у справі Середземного Моря.

ЛЬОНДОН, 23. 6. Райтер. Нині стрінеться неґус з мін. Іденом.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. Мін. Іден заявив у палаті громад, що брит. уряд не думає поставити внеску ні погодитися на анексію Абисинії.

ЛІБЕРАЛИ ПІДТРИМУЮТЬ УРЯД.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. Національно-ліберальні члени палати громад заапробували політику уряду у справі санкцій.

БЕЛЬГІЯ ПРОТИ САНКЦІЙ.

БРЮССЕЛЬ, 23. 6. ПАТ. **Бельгійський уряд заявив офіційно, що годиться на припинення санкцій.**

Стан облоги на палестинських шляхах.

ЄРУСАЛИМ, 23. 6. ПАТ. Тому, що араби постійно нападають з юдейських гір на шосу Єрусалим—Яффа, брит. влада завела стан облоги на відтинку цього шляху, довгому на 27 км. та у смузі по 500 м. обабіч, забороняючи тим коловий та піший рух від вечора до ранку. Вчора дійшло у цих сторонах до битви, у якій анґлійці при помочі літаків прогнали відділ із 60-ох арабів.

ЗАВЗЯТІ БОЇ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ, 23. 6. ПАТ. Бої під Нуресгама були найбільш завзяті від початку заворушень; вони почалися в неділю рано, а покінчилися щойно вчора під вечір. Араби знаменито узброєні і завзято бороняться, уступаючи щойно перед брит. літаками і скорострілами. Преса не подає числа жертв та загально думають, що воно дуже велике. Атмосфера напружена, завзяття арабів росте з дня на день

ЄРУСАЛИМ, 23. 6. ПАТ. Араби напали на поїзд, що їхав у напрямі моря; 2-ох англ. вояків з ескорти ранених, 5-ох арабів убитих.

Араби острілювали стежу на залізн. лінії Єрусалим—Лідда і легко ранили 2-ох анґлійців; один араб згинув.

Коло Ґази поїзд з військовим транспортом вискочив з рейок тому, що араби підложили ручну гранату.

АНҐЛЬО-АРАБСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ НЕМА.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. Як подає „Дейлі Геральд", стріча делеґації палест. арабів з віцеміністром кольоній не дала успіху. Останній заняв подібне становище, як Іден у палаті громад, араби заявили, що не припинять свого руху, доки не покінчиться жид. імміграція до Палестини.

ЄРУСАЛИМ, 23. 6. ПАТ. Начальний арабський комітет візвав населення до дальшого страйку.

Криваві заворушення в Брюсселі.

БРЮССЕЛЬ, 23. 6. ПАТ. У брюссельській робітничій дільниці Андерлит дійшло до заворушень. 1000 страйкарів схоронилося перед шаржою жандармерії до людового дому та обкидало жандармів столами й кріслами. Чимало ранених та арештованих.

Також у Ліежі жандармерія шаржувала кілька разів, ліквідуючи бійки між прихильниками і противниками страйку.

ХРИСТІЯНСЬКІ СИНДИКАТИ В ОБЛИЧЧІ СТРАЙКУ В БЕЛЬҐІЇ.

БРЮССЕЛЬ, 23. 6. ПАТ. Конгрес християнських демократів висловився за ліквідацією страйку, не подаючи її дати. Викон. комітет християнських профес. спілок має рішитися в порозумінні з комісією соціялістичних проф. спілок.

ЛІКВІДАЦІЯ БЕЛЬҐІЙСЬКОГО СТРАЙКУ.

БРЮССЕЛЬ, 23. 6. ПАТ. Вчора після наради видав уряд комунікат, у якому з вдоволенням стверджує, що страйкова ситуація помітно покращала і висловлює признання робітникам та працедавцям. Майже у цілому промислі дійшло до порозуміння щодо платних відпусток, мінімальних платень, свободи профес. союзів та зміни заробітків. Щодо 40-годинного дня праці дійшло до порозуміння лише у деяких царинах промислу — інші передали рішення та відповідальність урядові, що внесе відповідні законопроекти, як лише зберуться законодатні палати. У кругах профес. спілок сподіються, що страйки покінчаться у середу.

АНТВЕРПЕН, 23. 6. ПАТ. Вчора пристаневі робітники, що перші покинули працю, повернулися до своїх занять; головничий персонал внутрішньої плавби страйкує дальше.

НОВИЙ СТРАЙК У БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ, 23. 6. ПАТ. Вибух страйк шоферів, що домагаються знесення податку від самоходів.

Мавр може відійти...

Львів 23. червня 1936.

На історичному пятницевому засіданні льондонської палати громад, на якому міністер кольоній в імені уряду виповів безпощадну боротьбу зреволюціонованим палестинським арабам, впала ефектовна фраза, мовляв: „Англія має зобовязання чести супроти жидів". Виглядало немов би присутні джентельмени забули, що їх уряд має ще й безліч інших зобовязань — включно з підписом на постанові Ради Амбасадорів з 15. III. 1923. р., де кажеться про автономію для Східної Галичини...

Якже представляється у світлі історичних фактів голосна нині у світі справа жидівсько-арабських сутичок, чи радше бунту арабів проти імігреції жидів до Палестини?

У 1915. р. ситуація Антанти, вокрема Англії, на Близькому Сході була досить незавидна: турецька армія під командою Лімана фон Сандерса зближувалась до Суеського каналу, щоб його засипати та відрізати анґлійцям звязок з Індією. Мусулманське населення тої країни було тоді зворохоблене відозвою турецького султана, який, виступаючи в ролі халіфа — голови Ісляму, закликав увесь мусулманський світ до святої війни проти Великої Британії. Британська армія у долішньому Іраку попала в полон, турки могли перемашерувати Персію та дати поміч афганському емірові, який був під впливом німецької дипломатії і того тільки ждав, щоб разом напасти на Індію. Мариво катастрофи зависло було над Анґлією — лише ґеніяльний „кайвершніт" міг її урятувати.

Могутність Альбіону лежить у тому, що його дипльомати та політичні агенти добре ознайомлені зі всіми силами світу і вміють їх все, коли треба, вихіснувати або спаралізувати. І тоді у тій скруті британський політичний ґеній найшов таку силу — в арабах, що до цього часу нерадо терпіли турецьке панування. Великий шеріф Мекки станув на чолі протитурецького руху арабів, його син Фейсаль — на чолі арабської армії, що посувалась вздовж Червоного Моря на північ у супроводі брит. фльоти, яка служила їй постачанням та артилерійським вогнем і запахувала ліве крило турецької армії, небезпечної для Суезу та Єгипту. Щоб здобути собі цього цінного союзника, Англія, а за нею й інші антантські великодержави, обіцяли відбудувати незалежний халіфат, що обєднав би всі арабські землі.

Та рівночасно затягнув британський уряд ще й друге зобовязання. Як це признав Льойд Джордж в пятницю у палаті громад з дещо наївною щирістю, жиди, вокрема д-р Вайцман, віддали Англії деякі прислуги у часі, коли світова війна поставила її була у справді важке становище. Жиди також жадали реваншу — і дістали його у формі відомої Бальфурової заяви, що обіцювала створення „жидівського народнього осідку" в Палестині.

Як можна було погодити ті дві обіцянки, коли Палестина було тоді наскрізь арабською країною? Це складне завдання поручив брит. уряд відомому старшині — дипльоматові полк. Льоренсові, незрівняному знавцеві мусулманського світу, організаторові арабського повстання. Завдяки його посередництву справу Палестини урегулював договір між вождом арабських повстанців Фейсалом

та през. Сіон. Організації Вайцманом з 3. січня 1919. р., яким Фейсаль погодився на жидівську кольонізацію Палестини.

Але невідомо напевно, чи такий договір взагалі істнував, бо кружляють чутки, немов би Фейсаль заявив у 1929. р., що нічого подібного не підписував. Якщо він і автентичний — не знаємо його повного тексту, точніше — того застереження, що його Фейсаль нібн вписав під договором; ані Фейсаль ані Льоренс нині не живуть. Англійці та араби твердять, що кляузуля під договором мала такий зміст: Фейсаль не бере на себе відповідальности за виконання договору, якщо домагання арабів, висловлені у маніфесті з 4. січня 1919., не будуть зовсім виконані. Навпаки, араби з обуренням закидають, що жиди сфальшували заяву Фейсаля чи радше, що Льоренс невірно її переложив і що Фейсаль в дійсности поставив як передумовину договору з Вайцманом створення арабської незалежної держави.

А того саме зобовязання Англія ні Антанта не виконала. Вона зводила Фейсаля обіцянками так довго, доки його армія гнала перед собою ворога. Колиж Туреччина скапітулювала й Антанта стала паном ситуації, зобовязання супроти арабів пішли до архіву. Французи прогнали Фейсаля з Дамаску — старої столиці халіфів, де у міжчасі зорганізувалась була влада соборної Арабії.

Крім Сирії решта арабських земель дісталася Англії, яка поділила їх на дрібні держави під брит. мандатом або впливом: королем Геджасу залишився старенький Гуссейн, доки його відтіля не прогнали вагабіти; Фейсаля зробили англійці королем Іраку, його брата Абдуллу — князем (еміром) Трансйорданії. Біланс арабського повстання такий, що зпід турецького панування перейшли араби під британське зі сурроґатом власної державности, зате втратили Палестину.

Мимохіть насувається іронічна усмішка, коли після цього всього п. Льойд Джордж заявляє у палаті громад, що Англія визволила арабів зпід турецького ярма і має право очікувати їхньої вдячности і коли шановні члени палати громад обурюються на арабів за те, що вони не придержуються зобовязання, що його Англія супроти себе потрактувала як клаптик паперу — і осмілюються боронити своєї батьківщини перед жидівським заливом.

Англія дозволила собі на несловність, що є зрештою хлібом насущним дипльоматії — зокрема супроти слабшого контрагента. Її лише можна винувати за трагічне положення, яке тепер витворилося у Палестині.

Годі вульґаризувати поважні справи, годі казати, що „сіоніст — це жид, що платить другому жидові, щоб він їхав до Палестини“. Сіонізм — це ідеольогія, досить сильна, щоб захопити тисячі жидівської молоді, яка кидає добробут та еміґрує до далекої півпустинної країни, щоб там тяжкою працею відбудувати прабатьківщину.

На жаль — жиди можуть це зробити лише на руїнах батьківщини другого народу — арабського. Впродовж 13-ох століть араб зрошував потом убогу розпалену палестинську землю — нині він себе уважає автохтонним власником. Льорд Бальфур ані уряд його милости короля Великої Британії цього природного правила декретом змінити не можуть. Англійці можуть хіба змінити стан посідання у Палестині звичайною силою, що зрештою й роблять з питомою собі послідовністю.

Жорстока Немезида чи просто подвійна дипльоматична гра кинула до безпощадної боротьби два народи, що оба змагають до високих цілей: один хоче дістати клаптик власної землі, щоб змити з чола тавро вічного заволоки-галапаса, другий — оборонити свою прадідівську землю. Хто з них переможе остаточно — важко передбачити: чи сила міжнародніх жидівських впливів чи небезпеке зворохоблення панарабського й панмусулманського світа. Покищо бідний араб не має впливу на політику Великої Британії, яка заявилася на 100 відс. за жидами

(гал.)

ЕСПАНСЬКІ ДРУКАРНІ ЗАСТРАЙКУЮТЬ.

МАДРИД, 23. 6. ПАТ. Виконавчий комітет союзу графічного промислу рішив почати в понеділок страйк столичних щоденників. Сподіються, що вдасться зліквідувати страйк компромісово.

ЯПОНІЯ НЕ ХОЧЕ МОРСЬКОГО ПАКТУ.

ТОКІЮ, 23. 6. ПАТ. Рада кабінету рішила не приняти брит. запрошення приступити до льондонського морського пакту

Народня честь наказує подбати про впорядкування стрілецьких могил і про забезпечення інвалідів УГА

Відложення розправи у великому політичному процесі ОУН.

ЗНОВУ ЗАНЕДУЖАВ ПРИСЯГЛИЙ СУДДЯ.

У вівторок 23. червня ц. р. мав уже промовляти **прок. Прахтель-Моравянський.** Тому на розправу прийшло більше публики, між якою був між іншими о. прелат Кунцицький. Тимчасом присяглий суддя Шафран занедужав і тому предсідник відложив розправу до середи 24. червня ц. р. 9 год. рано. Якщо згаданий присяглий суддя не прийде ще до суду в середу, розправу знову відложать. У противному випадку в середу промовлятиме вже прокуратор.

Боротьба за розмосковлення православної церкви на Волині.

I.

МОСКОВСЬКА ВИМОВА У СЛУЖБІ БОЖІЙ.

Коли два роки тому відбулись перші епархіяльні збори на Волині, недовго після того, як волинську катедру обняв новий архиепископ Олексій, могло здаватись, що в найболючішій справі церковного життя на Волині, у боротьбі за розмосковлення церкви настануть кращі часи. Багато надій під тим оглядом викликали резолюції цих перших епархіяльних зборів, у тому резолюція про українізацію богослуження. Однак вже тоді дивним було, чому епархіяльним зборам не предложили резолюції про скасування теперішньої московської вимови богослужбового тексту та заведення замісць неї традиційної української вимови, як це є у греко-католицькій церкві у Галичині. Можливо, що прихильники ідеї живої, української мови у богослуженні боялись, що українізація шляхом вимови церковно-славянського тексту позбавила би цю мову її теперішнього осоружного московського характеру та через це скріпилаб взагалі позицію цієї церковно-славянської мови.

Хоч з другого боку — вже тоді можна було передбачати, що чейже з українізацією богослуження не піде так легко і скоро. Адже можна бути добрим українцем і молитись у церкві попрадідівськи, себто у церковно-славянській мові, але — очевидно — українською вимовою. Галичани, напр., не відчувають потреби змінювати традиційної богослужбової славянської мови. Ця мова, якщо відкинути її московську вимову, не є чейже чужа для українців. Адже так саме молились наші прадіди колись у глибокій давнині. Без сумніву у цій традиційній богослужбовій мові чути той „подих віків та вічности“, що такий цінний у релігійних переживаннях. Також і мистецьке та містичне почуття потреби того, щоб богослужбова мова відріжнялася від звичайно-буденної своїм стилем, може промовляти за збереженням славянської мови у Церкві. Нарешті, слід рахуватись з силою звички у людській психіці. Цим рішуче не хочемо ми виступати проти ідеї живої, зрозумілої мови у Службі Божій. Хай молиться кожний, як хоче. Бажаємо лише пояснити, чому і серед справжніх православних українців можуть бути прихильники славянської мови. Слід було теж подумати про те, щоб таких українців дальше не обмосковлювали у церкві. Нарешті, з тактичних причин краще було дати бій москалям у площині вимови церковно-славянського тексту, якою вона повинна бути: московською чи староукраїнською, — ніж дати москалям можливість виступати нібн в обороні традиції у церкві. Бо хоч на ділі москалям залежить на московській вимові, як одному з засобів церковної русифікації, проте арґумент необхідности зберігти традиційну церк.-славянську мову ставить у незручне положення українців-традиціоналістів. Ясна річ, що колиб треба було москалям боронити лише одної московської вимови богослужбового тексту, тоді вони безповоротно програлиб та втратилиб найсильніше знаряддя їх обрусительної політики.

Хто хоч побіжно познайомився з історією обмосковлення церкви на українських землях, тому мусіло кинутись в очі, яку завзяту боротьбу повели були москалі у першу чергу саме з українською вимовою богослужбового тексту. Тому справу розмосковлення православної церкви слід було починати саме з цієї найпершої річи — скасування московської вимови у церковно-славянській мові, що дорогою насильства завели москалі у православній церкві на Україні.

Можна рішуче твердити, що скасування московської вимови церковно-славянського тексту навіть ослабило би спротив священників проти введення української мови до богослуження, бо дай у тих „кацапів“, яким не стільки залежить на церковно-славянській богослужбовій мові, як саме на її московській вимові. Одиноко в цей спосіб з питання про мову у богослуженні можна було усунути посторонній, політично-національний момент, саме момент російського політиканства.

На жаль, перші волинські епархіяльні збори не порушили справи **вимови** церковно-славянського тексту і цим зробили безперечно велику тактичну помилку. „Діло“ у своєму часі видвигало цю справу. Пізніший розвиток церковного життя на Волині підтвердив правильність позиції „Діла“. Бо резолюції перших епархіяльних зборів майже не внесли ніяких змін до фактичного стану річей, що був перед тим на Волині і треває далі.

І. С.

Франція скріплює армію на німецькому кордоні.

ПАРИЖ, 23. 6. ПАТ. „Матен“ передбачує поважні зміни в організації фр. війська, зокрема у розміщенні частин на північній та східній границі: повстануть там нові дивізії, доповнені з кольоніяльних військ або з відділів розміщених у глибині краю. Від 1. серпня ц. р. обсадять вони нові гарнізони на північно-західному пограниччі.

Домашній промисл.

З циклю статтей, відзначених на нашому конкурсі.

Коли нераз стрічаємося з думкою, що наша економічна розбудова має охопити все господарське життя, слід її приняти із двома заввагами. Передовсім нема багатьох країв, які продукували би все, що їх населення споживає, бо у деяких ділянках не видержалиб вони конкуренції з чужими краями, що мають у тій чи іншій галузі продукції кращі умовини. Зрештою якщо і поставимо собі як остаточну мету таку всесторонню продукцію, то зможемо вимагати до неї щойно у дальшому етапі нашої господарської розбудови. Щоб наш господарський організм утримався на поверхні у свому теперішньому дитячому стані проти конкуренції сучасного великого промислу, мусить він поставити свої перші кроки на твердому грунті, в умовинах виняткова догідних.

Де саме? Не будемо спинюватися над ніяким конкретним **предметом** продукції, лише шукаючи **методи**, яку можна би застосувати до витворювання того чи іншого предмету, треба відразу вказати на домашній промисл як на методу продукції найбільше придатну у наших обставинах.

Не маючи змоги на цьому місці довше спинюватися над характеристикою домашнього промислу, можна згадати лише, що від фабричного ріжниться він відсутністю фабричних забудувань — робітники працюють дома, наче ремісники, а від ремесла тим, що продукує не на замовлення, і великими скількостями та що представляє собою не індивідуальну експльоатацію а підприємство — часто навіть велике. Досить вірно означує домашній промисл вислів „здецентралізована фабрика".

Приступаючи до обосновання погляду на домашній промисл, треба пригадати, що — як учить нас політична економія — на продукцію складаються три чинники: праця, капітал та природний чинник — здебільша рівнозначний зі сирівцем — все те відповідно звязане економічною та технічною кермою. Лише при існуванні всіх трьох чинників продукція можлива, але коли один з них виступає у виїмково догідній скількости чи якости, продукція має вже корисні умовини.

Коли поставимо собі питання, на котрім з чинників продукції можнаб оперти нашу економічну розбудову, мимоволі нагадуємо собі, що „наша земля медом і молоком пливуча" та спиняємося перш за все на сирівцях, на природних багатствах нашого краю. Щож — є їх чимало. Відчиняємо географію і читаємо: нафта, віск, фосфорити... плодючий грунт, ліси... Гарно, все це багатства української землі — та яке їх відношення до українського населення? Що українця не належать не лише скарби скриті під землею, що по ній ходить, але навіть рілля, зрошеної потом його власним та його предків. Одиноке багатство, яке задержалося у руках українця, та яке він сам експльоатує, — це частина управних піль. Цей стан посідання отвирає перед нами лише можливости збуту землеплодів і продуктів скотоводства — на жаль у тісних рямцях: годі позбавляти селянську родину того, що їй необхідне для прохарчування, для виплекання здорового доросту нації.

Зі свого карловатого господарства наш малоземельний селянин має небагато на збут: здебільша не вистачає йому навіть на прохарчування сім'ї і він мусить докуповувати харч, продаючи єдине, що йому залишається: свою **працю**.

Треба ствердити пролетарський характер нашої нації. Праця — головне джерело прожитку української сім'ї, головне багатство української нації, має на нашім ринку смішно низьку ціну а то находить збут лише у сезонах рільних робіт. Зужити це невикористуване добро, впрягти його до розбудови народнього господарства — ось і напрямна, по якій повинна піти головна лінія нашого економічного життя.

Що великі припаси людської енергії є також багатством, бачимо на прикладі Японії, що завдяки низьким заробітним платням, підбиває всі ринки світу безконкуренційно дешевим товаром. Приняти більшу скількість людської праці — це буде для підприємця не патріотичний чи харитативний жест, а рішення зовсім згідне з його особистим інтересом. Працею, якої подажа така велика, зможе він частинно заступити капітал, якого недостачу більш як певно відчуває.

Це можливе тому, що праця та капітал у підприємстві доповнюються і у великій мірі взаємно можна їх заступити. Чимало предметів можна виконати або ручно, або „машиною". У першім випадку кошти продукції обтяжує заробітна платня, у другім випадку платня менша, зате приходить на її місце амортизація одноразового видатку на закупно машин. Чи ручна продукція краще виплатиться, чи механічна — про те рішає відношення між подажю праці та капіталу у тій країні чи місцевости. В одних ділянках можна регулювати участь праці та капіталу свобідніше, як у інших.

Уявім собі, що якась бельгійська чи французька фабрика заінстальовує машину, яка коштує 96.000 зол. і виконує працю за 10 робітників. Якщо ці робітники бралиб по 200 зол. місячно, себто разом 24.000 зол. річно, одноразовий видаток на закупно машини покриється за 4 роки. Колиж у нас робітник дістає по 50 зол. місячно, фабрикант заощадить завдяки цій машині ледви 6.000 зол. річно, отже вложений капітал вернеться щойно **після** 16 літ. Чи справді вернеться? Машина не вічна. Якщо вона може служити прим. 16 років, бельгійському промисловцеві приноситиме 12 років по 24.000 зол. себто разом 288.000 зол. — нашому не принесе нічого, бо ледви замортизуються кошти закупна першої машини, як треба буде її заступити новою.

Домашній промисл, що дозволяє вести навіть велике підприємство з мінімальним унерухомленням капіталу, має ще й інші додатні сторінки, як зменшення риску, еластичність (здібність застосуватися до змінених можливостей збуту) і т. п. Тут нема місця їх розглядати. Вже попереднє — зовсім схематичне — обчислення вказує, що у наших умовах вжити людську працю буде **рентовніше** як ужити машину. Часто буде це навіть **необхідне**. Недостача капіталів та кредитів творить поважну перепону для нашої економічної розбудови. Підприємство домашнього промислу, не потребуючи вкладу капіталу у будинки та машини, можна засновувати тоді з меншими фінансовими засобами. Коли має їх більше, має змогу ужити їх як оборотового капіталу: на гуртівне закупно сирівця, кредит для клієнтів, рекляму, тощо, збільшуючи таким способом свою справність та конкуренційну спроможність.

З огляду фінансування домашній промисл корисний не лише для підприємця, але й **для суспільности**. Закупно фабричних уряджень спричиняє відплив гроша, якого у нас так мало. Навпаки, коли машину заступимо робітником, виплачене йому винагородження у великій частині вернеться через споживчу кооперацію до нашого господарського організму та дальше кружлятиме по ньому. Не на самих рентієрах опирається багатство Заходу, але і на праці, раціонально вжитій та добре винагородженій. Дати працю міліонам рук, що довгими місяцями нидіють у зайдах та примусовому безділлі — ось здається найбільш доцільний шлях, яким можна вивести нашу суспільність з теперішньої скрути. Домашній промисл абсорбує максимум праці при мінімальному вкладі капіталу; з другої сторони він спеціяльно достосований до сільських умовин — у деяких сильно упромисловлених краях дає він хліборобам масовий заробіток у часі, коли годі його найти на ріллі. У нас домашній промисл хіба найкраще відведе надмір робучих рук від перелюдненого рільничого варстату, не кидаючи всеж здорового сільського елементу на міський брук, не наражуючи його на зіпсуття, винародовлення, комунізм.

Були часи, коли суспільні діячі організували хрестоносні походи проти домашнього промислу, утотожнюючи його із системою „витискання поту"; ледви, чи хто підійме того роду закид у нас, де експльоатація людської праці — все одно, фізичної чи умової давно посунена до крайніх меж. Годі на цьому місці розглядати всі закиди, які можна видвигнути проти домашнього промислу; спинюся на одній, який здається буде у нас найбільш популярний: Домашній промисл — мовляв — це ретроградство, поворот до середньовічного господарства. Годі, як ми у господарському розвитку залишилися на яких два століття за іншими культурними народами, мусимо шукати підхожих для нашого економічного рівня форм; не сміємо наче нетля, піддатися гіпнозі блиску електричної печі та згоріти у ній. Зрештою з **технічним** примітивізмом лучить домашній промисл модерну **економічну** організацію великого підприємства. Скаля продукції домашнього промислу така широка, що може він дати терен праці великій енергії, заспокоїти високі амбіції. З одної сторони можна там найти чимало предметів щоденного ужитку; з другої — народню мистецьку творчість з можливостями експорту.

Коли всеж домашній промисл видається комусь надто сірим на величавому тлі техніки XX. століття, нехай це забуває, що хоч залізо і бетон належать до модерної поезії — ми ще не доросли до неї.

М-р Богдан Галайчук.

До Впов. Передплатників

Складанки П. К. О.

розсилаємо з нинішнім числом, якими просимо надсилати передплату на липень 1936 р.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Небуденний священник і громадянин.

Памяти о. М. Світенького.

В понеділок 15. червня 1936 р. над ранком помер у львівському загальному шпиталі в 78-ому році життя заслужений народній діяч і один з найкращих проповідників — о. Михайло Світенький, парох Ладичина біля Микулинець, тернопільського повіту. З Покійним відійшов у могилу видний представник того покоління нашого духовенства, що клало перші основи української національної праці і організації на селі та причинилося до поширення й поглиблення національної свідомости у наших народніх низах. Більшість тих перших піонірів у духовній рясі давно вже поза межами болю, а останні з живих ще сьогодні свідками нашого дійсного відродження, хоч які великі удари долі падуть на нас.

О. Михайло Світенький уродився в Теофіпільці біля Козови, бережанського повіту, 1858 р. в незаможній селянській сім'ї. До гімназії в Бережанах пішов він щойно у 14 році життя і заробляючи на прожиток корепетиціями, скінчив її як один з найталановитіших учнів іспитом зрілости в 1880 р. Утертим тоді шляхом пішов пок. о. Світенький на богословія у львівському університеті, яке й скінчив 1884 р. і того самого року висвятився.

У початках 80-тих рр. мин. стол. ректорами греко-катол. генеральної духовної семинарії у Львові були покійні Володислав і Олександер Бачинські, а велика більшість питомців була москвофільська. Значну меншість творили народовці, головно колишні учні тернопільської та бережанської гімназії, що славилися здавна українським національним духом. Як свідомий народовець прийшов у мури духовної семинарії теж о. Мих. Світенький і відзначився вскорі серед своїх ровесників талантом, а передовсім небуденною красномовністю. Ще як семинарист виступав пок. о. Світенький з промовами при ріжних нагодах, а його промови друкував радо тодішній редактор святоюрського „Руського Сіону" та ректор семинарії о. Олександер Бачинський (пізніший довголітній митрат). Брав теж о. С. участь і в житті нашої академічної молоді й поза мурами семинарії, між іншим й на першому студентському зїзді в Коломиї в 1884 р., де був секретарем і де вперше обговорено принагідно в прияві наших студентів високих шкіл Австрії справу українських катедр у львівському університеті і порушено взагалі наше університетське питання.

Одружився о. С. з дочкою пок. пароха Кобиловок в Теребовельщині о. Царевича — Оленою, в 1884 р. і став там сотрудником, опісля сотрудником в Ладичині, в Тернопільщині. Тут стрінула його перша більша життєва трагедія — смерть жінки, яка залишила його з трьома дрібненькими дітьми. Парохію дістав у Вовко-

ві біля Винник. В часі канонічної візитації цієї парохії пок. кардиналом С. Сембратовичем дався намовити о. М. Світенький, щоб із сільської парохії перейти до Львова на катехита народніх шкіл. Здавна знайомий з пок. Ол. Барвінським за його спонукою співробітничав якийсь час в його органі щоденнику „Руслан", що зачав появлятися у Львові в 1896 р. як речник т. зв. нової ери. Політичним прихильником цього „курсу" пок. о. М. Світенький не був ніколи і невдовзі зірвав з ним. Дістав він посаду військового капеляна в Перемишлі в часі, коли командантом корпусу був там ген. Гальгочі. Військова служба не відповідала зовсім вдачі молодого, живого та енергійного священика, що рвався до національної роботи і тужив за подільським селом. Покинувши військо у 1901 р. став парохом Ладичина.

Як парох далекої сільської подільської закутини о. Мих. Світенький прожив повних 35 літ, не покидаючи її ні разу ані в часі московської окупації в 1914—1917 р., ані в часі приходу большевиків у 1920 р. Парохія розлога. Чотири села — Ладичин, Людвиківка, Кривки і Конюлківка з трьома церквами, сливе давали чимало праці в церкві й поза церквою. Не опустив рук і до останніх днів свого життя працював сам без сотрудника. Привів до ладу парохію і вже в повоєнному лихолітті відновив і по мистецьки прикрасив матірну церкву. Очевидно мав завжди на оці і народню працю; велика читальняна домівка в Ладичині та ріжні наші національні установи в усіх чотирьох селах завдячують Покійному свій початок та розвій. Його головною заслугою теж національна свідомість парохіян, з яких вийшов цілий ряд наших інтелігентів, що з пієтизмом згадують й нині свого першого учителя.

Широку працю розвинув о. Світенький у Тернопільщині і сумежних подільських повітах, зокрема у політичній ділянці, якою найбільше цікавився як визначний член Української Національно - Демократичної Партії та її управи — Ширшого Народнього Комітету. Дуже видну ролю відограв він при хліборобських страйках у рр. 1902/3 і в часі агітації за виборчою реформою до парламенту в рр. 1905/6

Тільки завдяки його агітації здобували мандати наші посли до сойму та парламенту в рр. 1907, 1908, 1911 і 1913. Організаційний хист і красномовність о. Мих. Світенького віднесли ще світлу перемогу при останніх передвоєнних виборах до повітової ради в Тернополі, коли по раз перший вийшла українська листа з курії сільських громад, з якої о. М. Світенький став членом повітового виділу і добре заслужився для нашої справи.

Та не лише політика була полем його діяльности. До війни ніяка більша національна імпреза не відбулася без участи о. С. в Тернополі, а нераз і в дальших містах. Чи то свято просвітянське чи сокільсько-січове, чи посвячення Народніх Домів — всюди чути було надхнене слово о. Мих. Світенького, як національного та церковного проповідника. Замітні були його промови-проповіди на могилі Адама Коцка у Львові в 1910 р., при посвяті Народнього Дому в Заліщиках в 1913 р., але найзамітнішою була його промова-проповідь у першій роковини смерти Івана Франка в Тернополі в 1917 р., якої слухали тисячі наших братів у російських шинелях, на яких зробила вона незатерте враження. Згадане свято було досі найбільшим нашим національним святом у Тернополі, а його головним діячем о. Мих. Світенький.

Прорідилися ряди старих народніх працівників у Тернопільщині. Вже по війні відійшли від нас на завжди товариші його праці — о. Юрій Куницький з Ужовиці, о. Евстахій Цурковський з Настасова, о. Іван Волянський з Дичкова і о. Ізидор Глинський з Буцнева. Не стало рпе між живими і о. Мих. Світенького, якого вкінці поборола тяжка недуга шлункового рака. Фізично знеможений не кидав праці в парохії, показуючися вже рідко серед ширшої громади, до якої тягнула його жива вдача, небуденний гумор, а часто і сарказм

*

Похорони відбулися в середу 17 ц.м. в Ладичині при участи 20 священиків, відпоручників українських установ з Тернополя і околиці, шкільної дітвори й учительства з цілої парохії та кількох тисяч народу. Співав читальняний хор з Микулинець і грала оркестра місцевої читальні „Просвіти". На похорони прибуло багато жидів з Микулинець, що видали теж окрему клепсидру з хрестом у жидівській мові. Видали теж клепсидру і українські тернопільські установи, а в дні похорону вивісили теж на своїх домівках чорні прапори. При виносі домовини з хати до церкви у вечір 16 ц. м. виголосив проповідь о. Евген Кароль, парох з Микулинець, а при виносі домовини з церкви на місцевий цвинтар уроженець Ладичина о. Микола Декайло, парох з Налужя. Над могилою попрощали Покійного посол д-р Степан Баран від Укр. Парл. Репрезентації та Центр. Комітету УНДО, проф. Іларій Брикович від українських тернопільських установ, д-р Фуртак від наших установ з Микулинець та місцеві селяни Федько Курієвич від старших парохіян і Андрій Годусь від молоді.

Ст. Баран.

Події на цвинтарі у Бережанах.

З приводу комунікату ПАТ-а.

Дня 11. червня ц. р. розійшлась у Бережанах вістка, що над раном того дня невідомі люди зневажили гроби польських вояків і поліціянтів на бережанському цвинтарі, що викопали домовини та порозкидали тлінні останки і т. п.

Зелектризований тою страшною вісткою, мешкаючи близько цвинтаря, пішов я поглянути що сталось. На кладовищі застав я умундурованих і цивільних функціонарів поліції, які якраз робили знимки знищених гробів. Наочно побачив я на двох гробах поперевертані хрести і стратовану землю, так що вся зелень була знищена, а на гробах виділа чорна порита земля; коло гробу польських вояків лежав виконаний паркан, а на гробі поліціянтів, убитих в 1922 р. в Конюхах, була розсунена камінна огорожа. Такий був стан фактичний, який я побачив власними очима, а функціонарі поліції сказали мені, що повалені хрести лежали в збіжжу біля цвинтаря, а не на могилах. Отже я ствердив наочно, що домовини не були зовсім нарушені, а тим самим не розкинено тлінних останків.

Якеж велике було моє здивування, коли я у львівських часописах з 21. VI. ц. р. вичитав комунікат П.А.Т.-а, який голосить світові, що у Бережанах розкопано гроби і викинено тлінні останки. Щоби баламутство не ширилося, в інтересі правди представив я фактичний стан і питаюся, у якій цілі П.А.Т. інформує невірно публичну опінію?

о. Евзебій Бачинський,
голова Філії Охорони Воєнних Могил в Бережанах.

ЕДВАРД VIII. СКІНЧИВ 42 РОКИ.

ЛЬОНДОН, 23. 6. ПАТ. Велика Британія святкує уродини свого короля, що саме нині скінчив 42 роки. З тої нагоди деякі члени королівського дому та старшини дістали відзначення.

КОМУНІСТИ ВИНОВНИКАМИ КРІВАВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У КОВНІ.

РИГА, 23. 6. Литовська Телегр. Агенція стверджує, що кріваві події у Ковні спричинили комуністи. Страйк покінчився, виїмковий стан знесено.

ҐЕОРҐ ФРЕШЕЛЬ.

Страшна пригода.

Перед кількома днями дістав я запросини до знайомих. Був чайок, тістечка з кремом, всі пари, що прийшли в гостину, були правильно повінчані зі собою, всі подивляли наймолодшу тітку пані дому. Йшла гутірка — от, як це буває при таких оказіях. Навіть пан дому сів до фортепіяну і заграв другу рапсодію Ліста.

А коли вже стало вечоріти, сірі тіні снувалися по кімнаті і банальна розмова, якою досі всі розважалися, почала урватись, виступив один із присутніх з проєктом, щоб кожний розказав щось із своїх переживань. Та має це бути якась дійсно небуденна, страшна пригода, яку оповідач пережив у свому житті. Його думка подобалась й всі присутні почали за чергою розказувати свої пригоди.

Один упав підчас прогульки в горах в пропасть та щойно по кількох годинах вдалося йому врятуватися, одна з пань пережила страшну катастрофу підземної залізниці в Парижі, інша знову оповіла про загрозливу стрічу з бандитом. Хтось оповів страховинну історію з духами аж кінець кінцем прийшла черга на мене.

Мені хотілося, щоб моя пригода була страшніша, цікавіша та більш таємнича за всі попередні. Та, як я і не нагадував, не міг відтворити у своїх думках хоч би приблизно такого переживання, щоб могло видержати суперництво з іншими. Не полишилося отже мені нічого, як оповісти таку пригоду, яку переживали й інші. І от почав я:

— Моя пригода буде коротка і найправдивіша в світі та трапилась вона давно вже. Тоді перебував я в одному місці, яке, можна сказати, було найідеальніше з усіх, які можна уявити собі. Ніякого люксусового готелю у світі не можна з ним порівняти. Ніде й ніколи з того часу не харчувався я так добре, згідно із своїм смаком і вподобою, як там, ніде не спав я краще, ніколи не було в мене кращих снів, як тоді.

Я лежав собі по цілих днях з витягненими вгору ногами і не робив нічого. Всі мої потреби полагоджувала управа цього мого тодішнього захисту автоматично, без мої опонуки, так, що не було потреби сердитись на покоївку чи портієра, і — що найдивніше — за цілий той час, як я перебував там, ніхто не жадав від мене ніколи заплати за моє утримання. А що я тоді доречі, не знав ніякої журби, не клопотався про гроші і не був закоханий, тому був я безмежно щасливий! Навіть уявити собі не можу, щоби мені коли в житті ще раз так велося.

Та одного дня сталося щось страшне! Негайно, розвіялось мов сон оте моє солодке гайнування, ті дні мого щастя — мов грім ударила катастрофа. Непомірна, невблагана дужа сила заволоділа надімною, схопила люто моє тіло, рванула ним, здушила так, що не тільки свідомість, але майже і віддих я втратив. Як бездушним клунком кидало мною! Здавалося, рвуть моє тіло, знущаються надімною й завдають терпіння. Хотілося мені ревіти з болю та віддиху не ставало у грудях!

Бо це було щось страшне: дихати хочеш, а тут не стає тобі віддиху, душишся, ще мент і кінець, а при тому відчуваєш, як усе твоє тіло тебе болить, болі невгаваюіь.

І нараз ще один останній удар. Мені здавалося, що всі кости ломляться у мене і я вилетів з цього мого досі такого чудесного, такого спокійного захисту.

Голий, у судорогах від холоду, без духа лежав я безпомічно перед брамою. Холодний вихор обвіяв моє зболіле тіло, потопа світла залявала мої зболілі очі, я кричав і ревів з болю та страху!

Ось моя страшна пригода! Не пригадую собі сьогодні усіх подробиць та тямлю з усією певністю, коли це сталося. Було це 9-го березня 1891. року!

Найтерпніша, але заразом і найбільш наївна із присутніх на тій гостині пані опитала мене: »Щож властиво сталося вам, пане докторе, 9-го березня 1891. року?

Я відповів поволі: Того дня я народився дорбрідійко!

Переклав д. кч.

З листів до Редакції.

ДО ІСТОРІЇ ЗЛІКВІДОВАНОЇ КООПЕРАТИВИ „УЧИТЕЛЬСЬКА КРАЄВА СПІЛКА“:

Поклик до Загальних Зборів ВПУВ.

Високоповажаний Пане Редакторе!

У Вашому цінному щоденнику „Діло“ чч. 136., 137. і 138. в трьох останніх днів, у статті „Українське вчительство на роздутті“, згадано і про мою особу у звязку зі справою „Учительської Краєвої Спілки“, Кооперативи з відпов. уділ. при „Взаїмній Помочі Українського Учительства“. У цій статті згадано про закиди, які тодішня Управа (Дирекція) підносить проти моєї особи, начебто я завинив, що „Учительська К. Спілка“ збанкротувала; одночасно спростовується там на основі рахункових замкнень з 31. 12. 1928. р., що „п. Ч. уступаючи оставив Спілку з придбаним майном понад 30 тисяч зол. Щойно тоді, коли його в „Учительській Спілці“ вже не було, в два роки прийшло до ліквідації „Спілки“ з великою втратою“.

Не уважаю доцільним прилюдно наводити тепер причини ліквідації „Учительської Краєвої Спілки“ і мого уступлення зі Спілки, але не вважаю можливим поминути цю справу мовчанкою, гадаючи, що це річ вказана, щоби така справа як втрата около 100 тисяч зол. громадського майна була всесторонно розяснена і відповідно полагоджена.

У цій справі я вже звертався до Надзірної Ради і Загальних Зборів Т-ва ВПУВ письменно і просив справу передати державній прокуратурі до розсліду, одначе мої прохання полишено без позитивного полагодження.

Тому прошу дозволити мені за посередництвом „Діла“ звернутися до Хвальних Загальних Зборів членів Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“ ще раз з проханням передати цю справу або державній прокуратурі, або відповідному громадському судові зложеному з авторитетних громадян, щоби мене або признали винуватим і засудили, або виправдали з закидів, які робить мені прилюдно „Учительське Слово“. Сам я цієї справи на форум державного суду не хотів би виволікати, не з огляду на свою особу; однак, коли сама Управа ВПУВ не дасть мені сатисфакції і буде продовжувати очорнювати мене як винуватця банкротства Кооперативи з величезною втратою для вчителів, буду приневолений цю справу виволікти на прилюдне форум.

З належною пошаною

Петро Чубатий,

був. член Управи „Учит. Кр. С-ки“

Львів, 23. червня 1936

Лугові пописи в краю.

Кугаїв, повіт Львів. На фестин-попис, який відбувся в неділю 3. м. м. прибули Луги з Поршни, Черепина разом з орхестрою, зі Селиськ, Лопушної, місцевий Луг виступив до вправ з 42 луговиками і 12 луговичками. Разом до вправ виступило 268 луговиків і луговичок, всі в однострояx або в народніх строях. Перероблено на пописі всі руханкові вправи приписані на 1936. р. По офіційальнім пописі відбувалися товариські забави з танцями до вечора.

Ясниська, пов. Городок. Луговий фестин-попис відбувся в неділю, 10. травня ц. р. Взяли участь тільки місцевий Луг і Луг з Бірок Домініканських числом 38 луговиків і 26 луговичок. Виведено вправи приписані на 1936. р.

Лисичники, пов. Заліщики. 7. червня ц. р. відбувся фестин-попис, на який прибули Луги з Добрівлян і Бедриковець а місцевий Луг виставив до вправ 40 луговиків. Крім цього прибув Сокіл з Блищівки. Переведено вправи луговичок хустинами, луговиків палицями, мішані вправи луговиків і луговичок. Разом вправляючих було 246 людей. Публики було ок. 400 осіб.

Петлюрівські поминки в краю.

В Підгаті пов. Мостиська відбулося 7. ц. м. свято в честь С. Петлюри, на яке прибули Луги з Годині, Ляшок Гостинцевих, Волі Арламівської, Малнова та місцевий Луг. Разом до вправ стануло 98 луговиків і 38 луговичок. На свято прибув голова Повітового Лугу Осип Федина та заст. голови м-р Мисюк Михайло з численним товариством з Мостиськ. Голова Пов. Лугу відібрав звіт всіх товариств під звуки орхестри „Ой у лузі“ та залунав луговий привіт „Слава Луги, Батьківщині слава“. Промову про С. Петлюру виголосив мгр М. Мисюк. Дальше Луги вивели лугові вправи, які почалися ритмічними вправами луговичок.

В Ляшках Гостинецьких пов. Мостиська відбулося свято в честь Голов. Отамана С. Петлюри 31. ц. м. Промову виголосив мгр Михайло Мисюк, звіт від Лугів відібрав голова Пов. Луга Осип Федина. До вправ станулo 80 луговиків і 30 луговичок. По вправах відбулася дефіляда перед портретом С. Петлюри.

Угринківці пов. Заліщики. Свято в честь С. Петлюри відбулося 24. м. м. По Богослуженні і панахиді відбулася дефіляда перед портретом С. Петлюри. На свято прибули Луги з Бедриковець, Мишкова, Добрівлян, Лисичник, Блищівки і місцевий Луг. Підчас Служби Божої і панахиди співав хор з Угринковець. Пополудні відбулися лугові вправи, до яких станулo 327 луговиків і луговичок. Промову про С. Петлюру виголосив п. Рудакевич із Заліщик. На закінчення свята відспівано Луговий гимн „Ой у лузі червона калина“.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ У КОНФЕКЦІЙНОМУ ПРОМИСЛІ.

ПАРИЖ, 23. 6. ПАТ. Як стверджує комунікат синдикату конфекційних робітників, їх конфлікт з працедавцями зліквідовано; у сімій паризькій окрузі в середу вернеться до праці яких 100.000 робітників.

БОРДО, 23. 6. ПАТ. Робітники тутешніх доків припинили окупаційний страйк, що тривав від 10-х днів і вертаються до праці в середу.

о. О. ПРИСТАЙ. 49

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Демагогія має в юрбі успіх. Промову нагороджували слухачі рясними оплесками, байдужі до її змісту та понакручуваних доказів. Бесідник так кричав і захоплював боєвим тоном свого голосу, що якийсь підхмелений землячок вигукував: „Свята правда!“

По вічу вгощували пана, чи пак товариша-бесідника справді панською вечерою. До „поступової“ організації вписувались нові члени, платили членські вкладки й діставали агітаційні брошури. А шановний бесідник, покріпившись успіхом, їхав на друге місце, щоб і там цькувати нарід проти душпастирів, церкви й Бога. Та ніде він не згадував, що саме ці попи (о. Волянський, о. Ардан, о. Дмитрів, о. Стефанович і т. д.) були перші пробудники серед нашої еміграції. Священики перші взялися до національно-освітньої праці серед наших переселенців в Америці, перші організували українських робітників в Союзі Братств і перші почали тут видавати український часопис.

Цим недокінченим студентам не йшло про добро народу. Вони хотіли тільки заколотити спокій по наших парохіях, знаючи, що в мутній воді вигідно ловитимуть собі рибу. Користаючи з легковірности непросвічених земляків, обманювали їх своєю пропагандою і жили на їх кошт. Бо робітництво не лише оплачувало їм подорож і влаштовувало для них гостини, але й взагалі утримувало їх.

Хитріші зпосеред них засновували собі часопис, щоб лекше боротись проти попів. Для нього приєднували дописувачів, вибираючи на них місцевих людей, що були завжди охочі „пустити щонебудь до газети“ і обмазати кожну їм нелюбу, хоч і зовсім невинну та чесну особу. „Програма“ вимагала, що треба бити, кого попало... Головне, щоб постійно була сензація, афера, лайка і великий галас.

Ось так народжувалася „поступова“ преса. Її завданням було ніби захищати робітництво, а в суті речі вона служила шкурним інтересам карієристів-політиканів, що в білий день нападали на Богу духа винних людей і обкидували їх болотом наклепів. Ці пресові розбійники виховували своїх місцевих дописувачів на бандитів пера. Тяжко було паралізувати їх деморалізаційну роботу; заскаржити до суду за пресовий розбій, означало наразитися на великі судові кошти й не мати виглядів на успіх. Бо американські адвокати, ці найбільші у світі деруни, тільки шукали нагоди, щоб дібратись до кишені емігранта. Вони вміли справою покрутити так, що „редактор“ міг спокійно далі вести своє розбійниче ремесло.

Зрештою, ніяково було священикові ставати перед судом в Америці, де католики були великі пуритани й добачували в цьому пониження церкви. Щоб не дістатись на шпальти бульварної преси, треба було вистерігатися всіх, навіть найменших промахів, помилок і кожного необережного слова. За цим стежив часто також вірний парохіянин і в одній особі місцевий кореспондент.

Бувало й таке, що „освідомлений“ цими часописами читач починав із священиком при сприятливій нагоді, десь у товаристві, широку „дискусію“ на релігійну тему. При тім Бога називав видумкою попів і поводився так нахабно, що священик, шануючи свою гідність, мусів уступитися „освідомленому“ напасникові. А за кілька днів була вже в часописі стаття з описом тої „диспути“ про існування Бога і вістка, якто робітник своїми „аргументами“ переміг попа...

— — — — — — — — — — —

Варт мимоходом зупинитись на кількох „пресових“ епізодах.

Щоденник „Свободу“ заснували в 1885. році самі священики (оо. Ардан, Дмитрів, Стефанович й інші). Тепер видають і редагують його світські люди. Проте „Свобода“, як орган поважної запомогової організації, Українського Народнього Союзу, повинна завжди прилично писати, а не в бульварний спосіб. Не личоє їй друкувати пашквілі, що їх пишуть неосвічені люди з провінції. От маленький приклад несумлінної американсько-української журналістики.

В 1916. році душпастирював я в Сиракюзах. Тоді були американські українці виєднали в Білім Домі дозвіл на публичну збірку пожертв для воєнних сиріт та інвалідів і дістали право переводити її не лише між своїми, але й між американцями. Однак на місцях треба було мати ще окремий дозвіл. У Сиракюзах рішили ми, що я і один громадянин підемо до бурмістра і попрохаємо, щоб дозволив на цю збірку в місті. Та він нам відмовив. Бо тут деякі проворні „бізнесмени“ надужили подібні дозволи. Збирали гроші буцімто на жертви світової війни, а потім спомагали себе самих... Їх зловила поліція і поставила перед суд. Щоб не повторились такі обманства, міська рада ухвалила взагалі нікому не давати дозволу на збірку. Але бурмістр порадив мені, що замісць вуличної збірки, можемо післати своїх збирачів по домах.

(Далі буде).

Еміґраційні справи.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО БРАЗИЛІЇ.

Еміґранти до Бразилії повинні обовязково брати зі собою метрики уродження, бо вони потрібні до вироблення свідоцтва ідентичности в Бразилії.

ЕМІҐРАЦІЙНИЙ РУХ У ТРАВНІ Ц. Р.

За посередництвом Еміґраційного Синдикату виїхало до заморських і континентальних країв у місяці травні 1.308 осіб. З цього числа до Південної Америки виїхало 698 осіб, до Північної 374, до інших заморських країв 55, до Франції й Бельгії 181.

За посередництвом Жидівського Палестинського Виділу виїхало до Палестини 600 осіб.

ДАРУНКИ З ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

Польська влада признала для дарунків присиланих з Північної Америки для вбогих свояків звільнення від митних оплат. Міністерство почт і телеграфів розпорядило, що пачки, в яких є ужиткові предмети, можна видавати без мита. Це торкається вбрання, білля, конфекції навіть зі штучного шовку і обуви крім лякерованої і замшової. Треба предложити свідоцтво вбогости.

ЕМІҐРАЦІЙНИЙ РУХ ДО АРГЕНТИНИ В БЕРЕЗНІ 1936. Р.

В березні приїхало до Аргентини 12.134 осіб, з цього з Европи 10.542, з Південної Америки 1.225, з Азії 299, з Африки 45 а з Австралії 23.

З Польщі приїхало 424 особи.

НОВИНКИ.

— **Від Редакції — до всіх співробітників і кореспондентів.** Тому, що у теперішньому вакаційному сезоні склад Редакції неповний і поодинокі члени Редакції перебувають поза Львовом на відпустці, просимо не присилати ніяких статтей ані дописів на імя окремих редакторів, лише просто для Редакції.

— **Літературні нагороди Українського Католицького Союзу.** Головна Рада УКС-у іменувала членів літературного жюрі свого літературного конкурсу на найкращі оригінальні літературні твори з 1936 р., що не мають протихристіянських тенденцій. Склад цього жюрі такий: о. д-р Гавриїл Костельник (голова жюрі), д-р Микола Гнатишак, д-р Константин Чехович, м-р Евген Юлій Пеленський і м-р Петро Ісаїв, як відпоручник У. К. Союзу. Для тих нагород признача Головна Рада УКС суму 1000 (тисячу) золотих. Скількість нагород устійнить саме жюрі і розділить відповідно признач. суму. Книжки, видані в 1936 році, слід надсилати в пяти примірниках на адресу: Український Католицький Союз, Львів, вул. Японська 7/II.

— **Вибір третього віцепрезидента** м. Львова відбудеться 2. липня ц. р.

— **Ранні жнива.** На основі звідомлень, які одержали хліборобські організації, стан засівів у цілому краю значно поправився, головно завдяки дощам, що перепадують останніми часами та високій температурі. Оскільки така погода вдержиться впродовж найближчих двох тижнів, то будемо мати ранні жнива. На піскуватих ґрунтах жнива передбачені коло 10. липня. Взагалі цьогорічні збори заповідаються дуже корисно з виїмком очевидно околиць, навіщених хуртовиною та градом.

— **Щадничі книжечки ПКО при виїзді за кордон.** ПКО звертає увагу власникам щадничих книжечок, що хто виїзджає за кордон, а хоче забрати зі собою щадничу книжечку, повинен передтим зголоситися особисто або письмово до ПКО, виділ щадничих вкладів, для полагоди конечних формальностей. Перевозити книжечки ПКО за кордон без спеціяльного дозволу вільно лише при переїзді територією Вільного Міста Данціґа.

— **За участь у кривавих демонстраціях у Львові.** Суд засудив Василя Малькута з Буковець на півтретя року вязниці за те, що 16. квітня на Янівській вулиці бив виставові шиби та ліхтарні й кидав каміннями на поліцаїв. М. ін. поцілив каменем поліцая Андрія Костика. Коли поліцай впав на землю, Малькут ранив його двічі ножем у груди. Пол. Костика врятував інший поліцай, який пострілив Малькута. На розправі Малькут признався до всього, а виправдувався, що робив це, що й інші робили. В Івана Вдовича та Гр. Омеляна із Мшани біля Львова, найшли крадені підчас заворушень річи. Омелян не прийшов на розправу, тому його справу відложили, а Вдовича увільнив суддя, тому що йому не могли доказати, що він рагляна не вкрав, лише купив. Фрица Перуна з Вербової, пов. Ярослав, родом із Зайхав у Німеччині, в якого найшли крадене футро, черевики та бляшанку сардинок, суд засудив на 6 місяців без припинення.

— **Град у Радехівщині.** Над радехівським повітом перейшла 22. ц. м. вполудне градова буря. Хлібороби потерпіли в землеплодах великі шкоди.

— **Водну електрівню в Бучачі** почала будувати міська управа при помочі кредиту з Фонду праці. Викінчено вже великий канал, що тягнеться здовж правого берега Стрипи, а тепер будують великий яр, що заставить воду ріки і спрямує її до каналу. Добутий тим способом спад води витворить силу 250 КМ. На укінченні є теж турбінова комора і галя машин, а замовлені потрібні машини наспіють з Варшави і Лодзі з кінцем липня ц. р. Електрівню пустять в рух з початком вересня ц. р. Міська управа хоче поширити електричну сітку на околичні села.

— **Учні тікають з дому.** До поліційних комісаріятів у Львові зголошуються звідно родичі, повідомляючи про втечі синів, що ходили до школи. Катерина Семко з вул. Тарновського повідомила, що її син Адам, учень VII. кл. гімназії, не вернувся додому в дні роздачі свідоцтв. Пропав теж Андрій Войткович, учень з вул. Кохановського. Крім того не вернувся Авраам Берґер, учень реміснячої школи, що мешкав у тітки при вул. Личаківській.

— **Завзята самогубка.** До ставу на кінці вул. Львівських Дітей кинулася 23-літня Олена Пакушинська, шукаючи смерти. Побачив це Роман Кучма з Левандівки, витягнув дівчину з води і завів її до дому при вул. Кульпарківській. Одначе врятування від смерти її зовсім не втішило. Вона знову втікла з дому і дальша її доля покищо невідома.

— **Останки старинного Перемишля.** Підчас робіт при будові колектора в Перемишлі відкрили на просторі кільканацятьох метрів більшу кількість людських костей. Крім того відкрили добре збережений охоронний мур з цегли і каміння. Цей мур був колись мабуть брамою міста.

— **Град.** Над Глібовичами та Волощанами перейшла градова туча. Знищені засіви на 350 морґах.

— **Рільний страйк.** На фільварках посілостей гр. Лянцкоронських у Рудках застрайкували рільні робітники, що домагаються підвишки винагороди. Страйк проходить спокійно. На місце виїхав повітовий староста, щоб посередничити між робітниками і працедавцем.

— **Пожежі.** У Брідщині в Гаях Дуб. згоріли будинки Андрія Бабія, обезпечені на 530 зол.; вогонь перекинувся на будинки Еви Братко, стодола її згоріла до тла. У Гаях Дітк. згоріла хата, стайня й шопа Ів. Демчука. У Пониковиці згоріла хата Миколи Гетманського. У Настасові (Тернопільщина) згоріли будинки та живий і мертвий інвентар Софії Міжевської, Миколи Свахова, Гр. Ворожбита й Марії Бачинської.

— **Обікрали громадський уряд.** До будинку громадського уряду в Зеленій пов. Надвірна вломилися злодії й розбивши касу, забрали 1.500 зол. стозолотовими банкнотами та більоном.

— **Краєва хроніка.** В Уричі коло Сколього Микола Демків підчас сварки з Романом Лебідем за ґрунт убив свого противника ударом сокири. Душогуба арештовано. — До слідчої вязниці в Самборі привели 20-літнього Антона Вареху із Хлопів пов. Рудки, що положив на шинах кілька великих каміннів, щоби бачити, як потяг буде по них переїздити. — В Красній пов. Надвірна Іван Нагірняк пробував отроїти свого стриєчного брата Михайла, даючи йому булку зі стрихніною. Отруйника арештовано. — В лісі коло Слободи Рунгурської знайшли тіло 76-літнього Мих. Цапа, якого хтось застрілив. — В ріці Стрий коло Любінець біля Синевідська втопився 9-літній Андрій Стадний. — Секретаря гор. суду в Глинянах Івана Глушинського засудив суд на пять літ вязниці за спроневірення 1.500 зол. — У Станиславчику (Брідщина) дяк Василь Дибка відрубуючи гиляку з дерева на цвинтарі, впав на землю та згинув на місці. — У Суходолі (Брідщина) підчас забави Станислав Бонковський вбив Владислава Хлопецького. Виправдувався тим, що Хлопецький побив його сина.

— **Бик убив парубка.** На фільварку Підчашин під Кутним 23-літний парубок Ян Дембовський вів на ланцюху бика. Побачивши червону хустку на дівчині, бик сполошився, вирвався Дембовському і почав за ним гонити. Дембовський перескочив пліт, але бик розваливши пліт, побіг за ним і врешті надів його на роги і пробив йому живіт. Опісля розярене звіря кинуло свою жертву на землю і почало топтати ногами. Прибігли люди і добули зпід ніг бика страшно змасакрованого трупа Дембовського.

— **Подвійний смертний присуд.** У Вильні відбувся судовий процес Сергія Притицького, 23-літнього рільного робітника з Каркович під Гродном, який підчас судової розправи в січні ц. р. стріляв до свідка Стрільчука а втікаючи із судової салі, стріляв дальше і ранив поліцая Дайновського. Приказ убити Стрільчука дістав від комуністичної партії, яка підозрівала в ньому поліційного доносчика. Притицький був свого часу в інструкторській школі в Росії і вернувся до Польщі, щоби вести комуністичну роботу. Суд засудив Притицького за намагане вбивство Стрільчука на кару смерти, за намагане вбивство Дайновського теж на кару смерти, а за належання до комуністичної партії на 15 літ вязниці.

— **Кара смерти за вхоплення дитини.** Німецький уряд видав закон, важний від 1. червня ц. р., що має на меті запобігти ловленню дітей задля вимушення. Кожному, хто вхопить чужу дитину, вживаючи підступу, погроз або сили, загрожує згідно з цим законом кара смерти.

— **Чому Шмелінґ виїхав так скоро з Америки?** Навіть найсвітліша річ на світі має свою темну сторону. Справдилося це на світлій перемозі німецького боксера Шмелінґа в Америці. Одночасно з блискучим фінансовим вислідом мечу, що приніс 547.531 долярів доходу брутто і 464.945 чистого зиску, одночасно зі сензаційною перемогою над мурином Люїсом та виплатою 125.000 долярів гонорару, ґрянула на нього бочча несподіванка. При касі спортового стадіону явилися представники американської скарбової влади і стягнули з кишені Шмелінґа 40.000 долярів доходового податку за цей рік та 4.566 долярів податку за роки 1929 і 1930. Стративши із здобутої нагороди відразу 45 тисяч долярів, Макс Шмелінґ рішив виїхати негайно „Цепеліном" з Америки до Німеччини.

— **Наслідком спеки** в Болгарії панують часті громовиці, що спричинили смерть багатьох людей. Як звідомляє болгарська преса, згинули від громів 52 особи, з чого 37 осіб стало жертвою громовиці останньої суботи й неділі.

— **Черниця хоче літати.** Як повідомляє американська преса, одна вихованиця монастиря в Каліфорнії здала з великим успіхом іспит на пільотку. Це перший випадок на світі, що сестра скинула черчечу одіж, і покинула монастир, щоби кермувати літаком.

— **Ріжні вістки.** На залізничому переїзді в Берне у Франції товаровий потяг впав на автокар з 28 пасажирами. 7 осіб погибло, а 17 є ранених. — Коло берегів Кореї затонув японський моторовий корабель, причому згинуло поверх 100 осіб. — Підчас фестину у віденському Пратері на фонд будови памятника цісареві Франц Йосифові I. хтось випустив велику скількість бальоників зі свастикою. — Біля місцевости Бонсшервіль у Франції наїхали на себе два автобуси, причому погибло 10 осіб, а 12 є тяжко ранених.

Зі судової салі.

ПРОКУРАТОР ВІДКЛИКАВ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

В теперішній каденції суду присяглих у Львові відбулася розправа проти Ілька Бали, селянина в Лісневичах пов. Городок, якого прокуратор притягнув до відповідальности за злочин грабунку зі ст. 259. к. з. — Акт обвинувачення закидав Ількові Балі, що у вересні 1935. р. напав у Волі Добростанській на Анну Біць, яка йшла цього дня до праці і силою забрав їй чоботи та мотику. — Сама справа не була скомплікована. Одначе характеристичне в цій справі було те, що пошкодована і свідки в слідстві обтяжували особу підсудного як справника злочину, а при розправі змінили свої зізнання і не обтяжували підсудного, який до того виказав своє алібі у критичному часі. Після переведення доказів прокуратор перед нарадою присяглих суддів відкликав акт обвинувачення, що рідко трапляється на розправі перед судом присяглих. Предсідником трибуналу був суддя д-р Міхале, прокуратуру заступав д-р Ольберек, обвинуваченого боронив *адв. д-р Ол. Марітчак.*

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС“: „СЕНЬОРІТА В МАСЦІ“.

Ковбої, бандити, Мексик у боротьбі з американськими законами. Перегони верхи, постійні стріли, гульня по шинках, забави, танці, підзорливі типи. Типи тільки у двох кольорах: білі і чорні, герої і бандити. Провідником одної ватаги жінка. Коли бачимо її — мусимо їй вірити на слово, що вона сміла та що вміє зоривати зайдиголов і гольтіпак. Ковбойська фільма перемішана з оперою. Бо головну ролю співає оперова співачка Свортгавт, партнерка Кепури. Співає навіть під костелом, де точно з еспанським звичаєм сходиться із лицарем свого серця. Співає верхи і у вікні, бо це такий змовницький знак. Герої мусять виграти — це ясно. Град куль їх не чіпається. А як чіпиться яка, то тільки так, щоб вилежатись перед шлюбом. Найкращі у фільмі дві сценки з великим коміком, що має ніс як Бальзамбавм.

ДИВОГЛЯДИ.

ЦВІТИ, ЩО СВІТЯТЬ.

Одна париська фірма придумала спосіб, як зберегти свіжість і блиск цвітів, коли вони зірвані в китицю. Найшла вона якийсь такий хемічний засіб, що завдяки ньому цвіти світять у темряві, як живі і не швидко вянуть.

ІНШІ НАПИТКИ — ТІ САМІ НАЗВИ.

У Злучених Державах пройшов законопроєкт, що фабрикантам вин та інших напитків вільно вживати назв, які вже істнують в Европі. Заходи французьких та інших чужих дипльоматів, які боронили оригінальних виробів свого краю не помогли нічого. Законопроєкт вимагає лише, щоб фірма поруч назви зазначувала місцевість, де напій виробляють. Таким робом на пляшці будуть назви „коньяк“, „бордо“, „бурґунд“ і „сарсак“ великими буквами для тих що не орієнтуються у різницях напитків і тільки маленькими буквами буде зазначена назва американського міста. За назвами міст, що їх американці позичають від Европи, називаючи всякі малі містечка „Парижами“, „Льондонами“ і „Берлінами“ підуть тепер назви відомих на ввесь світ напитків.

ВІДГУКИ ДНЯ.

За площу „Сокола-Батька“.

О, прекрасна наша площе, скільки ще разів я й інші будемо писати про тебе! Скільки разів думки мої й інших будуть кружляти над тобою! Скільки разів проходитимемо попри Тебе з жалем, що Ти не розрослась ще до самого Стрийського Парку!...

Розуміємо Сокола-Батька. Він не може цілу свою енергію посвячувати викупнові решти площ, бо мусить дбати і за інші речі, так само важні для організації.

Розуміємо, але... нарікаємо, так як нарікали на сл. п. Стахія Стеблецького.

— Ах, з тим Стеблецьким! — лютився кожний, до кого простягнулася рука радника з пушкою по даток. Чи тільки та одна ціль у вас?!...

— Маняк! Прийшов недавно до мене до хати і каже: „Ви мусите дати десять золотих“. „Дам пять“. „Ні, пане, десять!“ „Не дам“. „То я з хати не вступлюся!“ І що думаєте? Сидів дві години і видер десять.

Соколи кажуть: „Ми вже більше не поширюємо площі, бо мусимо упорядкувати ту, що маємо.

І мають рацію.

Громадяни кажуть: „Не можна дозволити, щоби решта площі пропала для українського Львова.

І також мають рацію.

Але всі разом: соколи і несоколи не маємо рації. Бо припускаємо, що одного дня якось так „ні сіло ні пало“, площа буде наша від краю до краю. А ще одного іншого дня площа впорядкується, потворяться ситківкові токи, діточі садка, басейни, грища і т. п.

Зате в ще один прекрасний день на якусь імпрезу, ювилей чи свято площа буде... світити пусткою.

Відбулося сокільське свято в честь Франка. Ідея гарна, день гарний, ціль гарна, а публики найменше три рази менше, як моглоб бути... колиб ми були трохи інакші.

Після свята в кнайпі богато розмов про свято.

— А ви були?

— Ні. Не мав часу. Але чув, що було гарне.

— Здається, нічого собі. Я, щоправда, також не мав часу...

— Цікаво, що з рештою площі?...

— Нічого. Доки жив радник Стеблецький, то справа сяк-так ішла, а тепер...

— Ет, рутенська вдача. Ждемо на чудо. Подумайте: три-чотири імпрези в році, берім по пять тисяч людей, вступ по золотому і вже булоб багато.

— Нехай би по пів, або хоч три тисячі людей. А так — на площі пустки, імпрези рідко. Нема в нас організаційного хисту — от що!...

І обидва розмовці тяжко журяться та клевуть суспільність.

Мають рацію і не мають рації.

Мають — бо клевуть, не мають — бо не зачинають від себе.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Новий Кружок „Рідної Школи“ у Френелівці біля Ляшок Мурованих. В неділю, 21. червня в 4. год. пополудня відбулися в присілку Ляшок Мурованих Френелівці, в домі господаря Михайла Фарисея перші загальні конституючі збори Кружка „Рідної Школи“ ім. Івана Франка. Збори відкрив і привитав зібраних членів-основників, яких явилося до 80 осіб, делегат Ради Львівського Повіт. Союзу Кружків „Р. Ш.“, проф. Микола Ластовецький, який відчитав і пояснив поодинокі устуи статуту „Р. Ш.“ та виложив обовязки громадянства супроти цієї установи. Про засоби виховання в дитячому садку гарно сказала п. Юлія Петрівська-Лемішка. Опісля на внесення делегата віддано провід зборів місцевому господареві Ількові Пасічникові, який вів їх умiло. До Старшини Кружка ввійшли: голова — Ілько Пасічник; заст. — голови — Олексій Галятий; секретар — Михайло Тимовчак; скарбник — Михайло Вертас; бібліотекарка — Катерина Маршалок; господар — Юрко Петришин; членка — Марія Поломана. Заступниками членів Старшини стали: Лаба Михайло, Поломаний Осип, Маршалок Михайло. До Контрольної Комісії вибрали: Тушницького Миколу, Зарицького Ілька та Лабу Івана, а заступниками — Сидора Петра й Антошевського Івана. Делегатами на Заг. Збори Львів. Пов. Союзу Кр. „Р. Ш.“ вибрані: Цап Павло та Сидор Петро, на Заг. Зїзд „Р. Ш.“ Тимовчак Михайло. А тому, що у Френелівці ще нема Народнього Дому, дав приміщення Кружкові у своїй хаті Зарицький Ілько. Велика кількість членів-основників, у ній значне число жінок, велике зацікавлення рідношкільними справами, передовсім виховчими дають запоруку, що цей наймолодший Кружок „Р. Ш.“ в львівському повіті незабаром належатиме до найдіяльніших, чого йому з цілого серця бажає — Гість учасник зборів.

КОЛОМИЯ.

Свято рідношкільної молоді в Коломиї. Заходом Повітового Союзу Кружків Р. Ш. відбулося в Коломиї в неділю 14. п. м. при прегарній погоді на просторій площі 49. п. п. перше повітове свято шкільної молоді. Зібралася молодь з таких місцевостей: дорісл — Вербіж Нижній, Воскресинці, Добровідка, Княждвір, Назірна, Черемхів, Камінка Велика, Печеніжин, Підгайчики, Слобідка Лісна, Виноград, Жукотин; школи — Коломия (гімназія Р. Ш. і народня школа ім. Ів. Франка), Печеніжин, Пядики, Березів Нижній. Свято почалося богослуженням у місцевій церкві. Службу Божу відчитав коломийський катехит шкіл Р. Ш. о. Н. Гриньовський, співав дівочий хор гімназії Р. Ш. під управою проф. Дм. Николишина. Після богослуження пішла молодь на згадану площу та відбула пробу руханкових вправ. Коло 11. год. почали напливати гості з сіл, які приїхали зі своїми дітьми, в 14-ій год. було їх, разом із численно зібраною місцевою публикою стільки, що заповнили трибуну й обступили густо площу здовж барієри з трьох боків. Заграла дута орхестра (з Печеніжина) і на площу ввійшли чвірками з національним прапором на переді довгі мальовничі кольони малої дрібноти шкільної і старшої молоді обидвох полів, всі в народніх строях. Гордо й бадьоро передефілювали молоді ряди, витані гучними оплесками публики, довкола площі під проводом своїх учителів, якими керував п. Гриньовський (школа ім. Франка) і уставилися напроти трибуни. Тут привитав їх палкою і змістовою промовою голова Повіт. Союзу Кружків Р. Ш. п. д-р Я. Шипайло: висловив радість з приводу цього першого повітового свята рідношкільної молоді, вказав на велике значіння рідношкільної ідеї, закликав до впертої праці для її поширення на славу й добро української нації й закінчив побажанням, щоб молодь росла, розвивалася й цвила, дужчала духом і тілом і ставала горлоїцями народу як свідома великих національних цілей і звідаль кадра молодого покоління. Опісля молодь відспівала гимн „Рідної Школи“ і відійшла при звуках музики й оплесках гостей на місце збірки. Після того почалися вправи. Започаткували їх збірні вправи шкільних дітей синіми й жовтими хоруговками, виконані влатно, за ними пішли вправи хлопячого доросту з Назірної топірцями (доволі трудні), граціозні народні танки шкільних дітей колом. шкіл (козачок дівчат у народнім і аркан дівчат у покутськім уборі; обидва танки босаком), збірні вправи доросту з серпами, теж удатні та зразкові вежі учениць гімназії Р. Ш. Опісля радували глядачів три групи дітей, які вивели свої забави. Свято закінчилося такоюж дефілядою. Коли молодь уставилася проти трибуни і впав поклик „Позір“, пронеслася могутня мельодія національного гимну, що його відспівала молодь і вся публика. Після того молодь відмашерувала під голосні оплески на місце збірки, публика розійшлася з бадьорим настроєм на душі. За вдатне переведення свята належиться організаторам і виконавцям, а саме Раді Повіт. Союзу Кружків, учительству (головно дир. Олійникові та його співробітникам, п. Лущевській, Гриньовському й ін.), а дальше батьківським кружкам коломийських шкіл Р. Ш., які занялись уладженням буфету і зразково перевели це завдання, повне признання й подяка. Висловлюємо побажання й надію, що це перше повітове свято рідношкільної молоді не буде останнім, воно причиниться до скріплення праці на рідношкільному фронті, згуртує ще більше молодого цвіту народу під прапором одної великої ідеї, а кожне дальше майбутне свято буде показчиком зросту праці нашого вчительства й допомоги громадянства для досягнення як найкращих овочів на рідношкільному полі.

Учасник.

Спорт.

СТРИП — УССК (ЛЬВІВ)

Легкоатлетичні змагання.

В неділю 28. ц. м. відбудуться на площі „Сокола-Батька“ відплатні легкоатлетичні змагання між репрезентацією Стрия і львівським УССК-ом. Змагання ті будуть цікаві ще й тим, що на них стрінеться кілька наших рекордистів з своїми грізними суперниками. В програму змагань входять: біги на 100, 200, 800, 1500 і 3000 метрів, гінці 4 × 100 м. і 400 + 300 + 200 + 100 м., мет диском і ратищем, стусан кулею, скоки вдовжінь і звисочінь та трискок. Початок змагань рано в год. 9-30, попол. в год. 4-30.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. — Львів, 15. червня 1936. Р. V. Ч. 12. Зміст: Вильосовані нагороди „Рідної Школи“. — Українська Педагогічна Виставка у Львові 1937 р. — Олена Цегельська: Жорстокий гуляр. — Українські школи зовсім не мають шкільних підручників. — Купці і промисловці Рідній Школі. — Свято Молоді Р. Ш. у Львові. — Українська гімназія в Тернополі. — Мгр П. Кривоносюк: Уваги до організації студій над своєрідностями української культури і психіки. — Д-р О. Фідис: Харчування дитини в дитячих садках. — † Ірина Тимкевич. — З життя Рідної Школи. — Різні вісти.

УКРАЇНСЬКЕ ЮНАЦТВО, ілюстрований журнал української молоді. Львів, червень 1936. Р. IV. Ч. 6.

ВОГНІ, ідеольогічний журнал нового покоління. — Львів, травень-червень 1936. Р. VI. Ч. 9-10.

ДЗВІНОЧОК, часопис для українських дітей. Львів, липень-серпень 1936. Р. V. Ч. 57-58.

ПРОБОЄМ, часопис підкарпатської молоді. Прага, квітень-травень 1936. Р. III. Ч. 4-5.

ДА ЗЛУЧЕНЬНЯ! Вільня, травень-червень 1936. — Нр. 5-6.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Театр ім. І. Тобілевича-Надвірна.

24. VI. Інваліди.

Великий Театр:

Вівторок, 23. VI. год. 8. веч. Аб. 19. Виступ Софії Чаплінської „Гарна історія“.

Середа, 24. VI. Аб. 20. Бойові вижжки важні „На Личакові“.

Четвер, 25. VI. год. 8. веч. Аб. 20. „Гарна історія“.

Пятниця, 26. VI. Аб. 20 Бойові вижжки важні „На Личакові“.

Театр Ріжнородностей:

Нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „В погоні за щастям“.
АТЛЯНТИК: „Д-р Ікс“.
ВАНДА: 1) Вередлива Маріета“, 2) „20 літ в Сінґ-Сінґ“.
ҐРАЖИНА: „Додик на фронті“, „Марнотравний син“.
КАСІНО: „У тіні гільотини“.
КОПЕРНИК: „Зов крови“.
МАРУСЕНЬКА: „Любчик власної жінки“.
МІРАЖ: „Бабуня“, „Вибухова бльондинка“.
МУЗА: „Нені“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Сеньоріта в масці“.
ПАН: „Давид Коперфільд.
РАЙ: „Фраскіта“ оперетка.
СВІТ: „Фраскіта“ оперетка.
СТИЛЕВЕ: „Таємнича дама“ і ревія.
ТОН: „Зацькована“ з Сільв. Сідней.
УТІХА: „Воюючі каравани“ та ревія“.
ХИМЕРА: „Люди в тунелі“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
Палестина в році 1936.

Подяка.

Вп. Пану Д-рові Як. Наглякові, лікареві у Винниках, складаємо щиру подяку за дбайливу опіку та вилікування нашої Мами, Мих. Іващевої з тяжкої недуги.

2320 Сини.

Закордонне радіо.

Середа, 24. червня 1936.

Відень (506,8) 14.05 Співає Джуз. де Люка (барит.), 17.25 Форт. recітaль, 17.45 Пісні ріжних народів, Зібурґ сопр., 19.29 „Студент-прошак“ ком. оп. Мілекера, 22.30 Розр. концерт, **Братислава** (298,8) 18.15 Маросеканські танки Кодалія, **Мор. Острава** (269,5) 18.35 Нар. пісні, 19.20 Сольо на гармонії, **Прага** (470,2) 11.05 Концерт, 17.40 Сольо на обої, 19.45 „Сон літньої ночі“ Мендельсона на осн. Шекспіра. 22.33 Камер. твори Бетовена, **Париж** (1648) 11.00 Симф. орх., 17.30 Концерт, 20.00 Спів, 20.45 Театр Уяви „Ля Ґльоар“ драма М. Ростанда, **Білгород** (437,3) 16.20, 17.45, 20.30 Нар. пісні й мельодії, **Берлін** (356,7) 8,20 Форт. музика, 14.15 Легка музика, 20.45 „Римські фонтанни“ симф. поема Респіґія, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Скрипка, форт., 20.10 „Школа кохання“ оп. Суппе, **Ляйпціґ** (382,2) 19.00 Концерт хору студентів, **Мінхен** (405,4) 10.00 Музика й поезія, 17.00 Солісти, бас-барит. форт., 18.00 Вес. муз. пополудне, **Будапешт** (549.5) 13.30 Форт., спів, 17.35 Сольо на тароґато, 18.30 Сальон. орх., 21.20 Віольончеля, 22.20 Ґарден-парті, концерт, **Мілянo** (368,6) 11.30 Орх. концерт. 17.15 Камер. музика, **Рим** (420,8) 19.20 Легка музика, 20.35 Концерт синкопованої музики, 22.00 „Ля нонна сі споза“ муз. ком. Сторачія.

Четвер, 25. червня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 13.10, 22.10 Концерт, 16.05 „Любовний напиток“ оп. Доніцетія, 17,35 Спів. recітaль, Мунтеану, сопран. 19.30 Сольо на гітарі, 19.50 „Міщанин-шляхтич“ ком. Мольєра з муз. Р. Штравса, **Братислава** (298,8) 19.30 „Весела вдова“ оп. Легара, 21.35 Грецька форт. музика, **Брно** (325,4) 18.20 Пісні Р. Штравса, 21.35 „Відїзд“ лір. фільма з му. Тауського, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 12.35 Концерт, 21.34 Камер. музика, спів, 22.15 Легка музика. **Париж** (1648) 11.00, 12.15 Легка музика, 20.00 Скрипка, **Білгород** (437,3) 15.15, 22.10 Спів, 17.00 Нар. мельодії, 20.00 Симф. концерт, **Берлін** (356,7) 6.39 Концерт, 14.15 Розр. музика, 17.00 Спів, форт., 20.10 „Цід“ оп. Корнеліюса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.00 Нар. пісоньки, 14.00, 16.00 Музика, 18.30 Концерт камер. хору, **Кельн** (455,9) 18.00 Вестфальське село грає та співає, **Мінхен** (405,4) 17.00 Два орх. твори Г. Вестермана, 17.20 Орг. музика, **Будапешт** (549,5) 13.30, 21.44 Орх. концерт, 17.30 Сальон. музика, 19.16 Спів, **Мілянo** (368,6) 11.30 Розр. музика, 17.15 Вок. концерт, **Рим** (420,8) 11.10 Легка музика, 17.15 Вок. інстр. концерт, 20.45 „Ле астуціє ді Бертольдо“ ком. оп. Ферарe Трокате.

Ширіть наш часопис!

Львівське радіо.

Середа, 24. червня 1936.

6.30. 7.40 Раннішня авдиція, 7.30 Програма, 7.35 Трохи інформацій, 8.10 Для новобранців, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Легка музика, 12.50 Домашнє господарство, 12.55 Гигієна відживи у літні місяці, 13.05 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Театр Уяви: „Чорт у пляшці“ казка південного моря, Стівенсона для дітей, 16.15 Співаюче раз-два-три — спів, фортепіян, 17.00 Твори італ. музики, мандоліністи, 17.30 Спів. recітaль Ядв. Радванівни в супр. форт., 17.50 Анекдоти з Едісонового життя, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Пісня мандрівника, гр. пл., 18.25 Початки друкарства в Польщі, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклямовий концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Камеральний концерт, смичк. квартет, 19.25 Еспанська нар. пісня в супр. есп. гітари, 20.00 Спів. конкурс львівської радіостанції, 20.30 Трансм. з Вильна: Нарід півн.-сх. окраїн, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенові твори, гр. пл., 21.35 Чорноліська собітка, фраґменти св. Іванських пісень (муз., спів), 22.15, 22.20 Спортові вістки, 22.30 Танкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Закінчення авдицій.

Четвер, 25. червня 1936.

6.30 Раннішня авдиція, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішній денник, 7.30 Програма, 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Музика з гр. пл., 8.10 Для новобранців, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Сучасна фр. музика, гр. пл., 12.50 Домашнє господарство, 1355 И. Рогачевський (з гр. пл.): Ваґнер „Прощання Льогенґріна“. Масенет „Ідь Соньо“, 13.05 Полудневий денник, 14.30 „Щось на десер“ гр. пл., 15.50 Господарські вістки, 15.45 „Про мандрівне насіння“ для мол. дітей, 16.00 Концерт фільг. орх.; у перерві в год. 16.45 „Праця нач. вожда“, 17.30 Жиґм. Носковський: „Поворот“ суїта на міш. хор, тенор і форт. на 4 руки, 17.50 Сонце та здоровля, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Про культуру літниськових дворів, 18.15 Легка музика з гр. пл., 18.25 Літер. хвилини, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Реклям. концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Уяви „Корлеоне“ К. Ф. Віґанда, 19.38 Форт. recітaль, 20.05 Концерт камер. орх., 20.30 Техн. скринька, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Монюшкові твори — Брагінська сопр., Чекотовський барит., 21.30 Май-ґай, муз. авд., 22.00 Гутірка про спорт, 22.10 Спортові вістки. 22.15 Сальонова музика; 23.00 Музика сальон. з гр. пл.

Радіокутик.

ПЕРЕНЕСЕННЯ РАДІЯ НА ЛІТНИЩЕ.

Власник зареєстрованого радіового апарату, що виїжджає на літнище, лікування або відпустку, має право до так зв. літньої стації. Цей привілей полягає в тому, що літня стація не вимагає окремого дозволу і додаткової оплати абонаменту одначе під умовою, що радіофонічні оплати доконуються надалі в місці постійного замешкання (тобто безпосередньо в тому поштовому уряді, який видав уповажнення), а самий дозвіл буде знаходитися при літній стації разом з останніми квитками радіофонічних оплат.

На час урухомлення літньої стації відбірна радіостація у постійному місці замешкання мусить бути так забезпечена, щоб не було навіть вигляду, що її можуть використовувати одночасно із стацією на літнищі. Коли помешкання у постійному місці замешкання є замкнене і нікого в ньому нема, це забезпечення робимо через тривале сполучення (злютовання) антени і уземлення назверх помешкання. Колиж це помешкання незамкнене і там хтось перебуває, тоді радіоурядження (антена і уземлення) треба на час істнування літньої інсталяції, або цілковито усунути, або радіостацію на літнищі треба зареєструвати у властивому поштовому уряді і оплачувати окремо.

Коли кінчимо користати з літньої стації і урухомлюємо радіовий апарат у постійному місці замешкання, радіову інсталяцію на літнищі треба зовсім усунути. Залишення літніх радіовідбірчих урядженъ у разі їх незареєстровання, наражує власника дому, на якому знаходяться такі антени або уземлення, на карні репресії за нелеґальне посідання радіових урядженъ.

У всіх европейських краïнах щораз то більш поширюється звичай, що забирають люди із собою на літнище радіовий апарат. Вияснення, які подаємо на цьому місці, вистачать, щоб і наші радіослухачі могли в часі літа користати з радіових авдицій, що має тим більше значіння, що власне на селі радіо буде для них одиноким контактом з тими формами культури, до яких вони звикли в місті.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

Гроші.

Купно — продаж: Бельґи бельґ. 90·13—89.70, Доляри американські 5.32 — 5.29, Доляри канадійські 5·30 — 5.26, Фльорени голянд. 360.17 — 358.45, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 172.49 — 171.65, Фунти англ. 26.82 — 26.66, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 19.90—19.50, Корони данські 119.64, 118.80, Корони норв. 134.68—133.70, Кор. шв. 138.28—137.30, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.82—11.60, Марки нім. 137 — 132, Пезети еспан. 63.00—61.50, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 145—140.

Акції.

Банк Польський 104, 103, Цукор 28.50, Лільпоп 13.50, Островець 30.

Папери.

3-прц. інвест. 1. ем. 66.50, 2. ем. 67.25, серії 77, 5 конверс. 52—51, 5 заз. 49.75, 6 дол. 71, прем. дол. 50, стаб. 53.50.

Збіже.

Ціни льоко Львів	від до
Бобик	15.00—15.50
Вика темна	16.25—16.75
Вика сіра	15.25—15.75
Мука жит. витяг. до 0.30 прц.	24.00—24.50
Мука жит. гат. I 0—50 прц.	23.00—23.50
Мука жит. гат. I 0—65 прц.	21.00—21.50
Мука жит. гат. II 50—65 прц.	16.00—16.50
Мука жит. раз. до 0—95 прц.	17.00—17.50
Мука житня посл. понад 65%	13.00—13.50
Висівки житні	7.75— 8.25
Висівки пш. грубі	7.75— 8.25
Висівки пш. середні	7.00— 7.25
Висівки пш. мілкі	9.50—10.00

Інші курси без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 23-го червня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	1.95 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.00 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.00 „
1 л. молока	0·13 „
1 к. яєць	2.60 „

Тенденція на масло і на яйця сильна, на молоко вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 23. VI ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індики, індички I. кл.	1.00 зол.
Качки товщені I. кл., ваги щойно від 1.80 кг. вгору	0.90 „
Курки молоді без остріг I. кл.	1.00 „
Курята I. кл. щойно від 0.80 кг. вгору	1.10 „

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймаємо.

Ціни денні: тенденція на курята знижкова, на індики, качки, курки хвилево вдержана.

ОПОВІСТКИ.

КОНКУРС. Музичне Товариство ім. Лисенка філія в Станиславові оголошує КОНКУРС на посаду учителя (льки) гри на фортепіяні для середніх і вищих років у Музичному Інституті. Посада від 1-го вересня ц. р. Подання з умовами вносити до 15. липня ц. р. на адресу Музичного Товариства, Станиславів, вул. Гославського 15/I. 2321

ЛІТНИЩА

ВОРОХТА — Пансіон „ЧЕРЕМШИНА“ поручає сонячні бальконові кімнати з добірним харчем. Отворений цілий рік. Зголошення приймає Наталія Семенюкова. 2318 2-3

КОСІВ, пансіон „VICTORIA“ біля заведення д-ра Тарнавського, поручає сонячні кімнати з повним удержанням по дуже низьких цінах. Просторий овочевий сад, ріка, стація автобусова біля пансіону. 2325 1—3

ЗАМІНЯЙМОСЬ ВАКАЦІЯМИ! Хто взяв би мене з дружиною на один місяць відпустки (липень) на харч і мешкання в горах або лісистій околиці (найрадше священик або вчитель), тому взяв би я у шкільному році дитину на два місяці на повне удержання у Львові. Листовні зголошення до „Діла“, Львів, Ринок 10 під шифру „Окремих вимог не маю“. 1—3

ЯМНЕ БІЛЯ ЯРЕМЧА. Кімнати, цілоденне утримання, а також поодиноко: снідання, обіди та вечері по направду низьких цінах поручає вже від 1. червня Зарицька Володимира, Ямне, дім Михайла Павлюка, також Львів, Жулінського 6, партер. 2143

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ПОШУКУЮ практики в склепі ґалянтерійнім на час вакацій. Ласкаві зголошення: Адм. „Діла“ під „Матуристка“. 2326

МЕШКАННЯ

КОМФОРТОВИЙ двоповерховий дім, біля на Сиґни, вільні літа, амортизаційна позичка Каси Ощадности 92.000 зол., продам за доплатою 28.000 зол. Тел. 235-88. 2327

РІЖНІ

ВЕДЕМО ПЕРЕД ДАЛІ! Мужеські сорочки оксфордові 4.50—5.50. з шовкової попеліни 4.95, з правдивого шовку 9.80—11.80, мужеські піжами в паси, попелінові 9.80—13.90. шовкові 16.50—18.50, жіночі піжами, дійсно гарні 12.50, дитячі 4.90 Фабрика білля „АСТРА“, Львів, СИКСТУСЬКА 2. 2168 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.